

Behöver svenska kor ViLA?

Anna-Lena Hegrestad, Svensk Mjolk
anna-lena.hegrestad@svenskmjolk.se

ViLA står för Villkorad LäkemedelsAnvändning och innebär att en djurhållare under vissa förutsättningar kan ha läkemedel hemma och inleda behandling själv. 2009 fick Jordbruksverket i uppdrag av regeringen att möjliggöra villkorad läkemedelsanvändning i mjölkproducerande besättningar. Det finns sedan tidigare möjlighet att delegera läkemedel inom andra produktionsformer, till exempel grisproduktion och specialiserad nötköttsproduktion.

Utifrån regeringsuppdraget pågår ett pilotförsök som ska utvärdera ett system för villkorad läkemedelsanvändning till mjölkkor. Försöket ska pågå i ett år och innefattar 38 gårdar spridda över hela landet. Kopplat till besättningen finns en förskrivande veterinär. Varje veterinär i försöket har en till tre gårdar. När försöket har utvärderats, kommer förutsättningarna för att möjliggöra villkorad läkemedelsanvändning i mjölkbesättningar att kunna presenteras i ett konkret förslag, se bild 1. Detta beräknas ske tidigast 2012. Allt arbete med ViLA MJÖLK sker i en projektgrupp tillsatt av Jordbruksverket med representanter från Svensk Mjolk, Sveriges Veterinärförbund, Länsstyrelsen, SVA, Distriktsveterinärerna och Veterinärer i Sverige.

Schematisk skiss över ViLA MJÖLK.

Pilotförsök ViLA MJÖLK

I pilotförsöket provas en metodik som tagits fram av projektgruppen. Metodiken i det slutgiltiga svaret

kan komma att se annorlunda ut beroende på de slutsatser som kan dras.

Företagsledaren, den som äger den mjölkproducerande besättningen, ingår ett avtal med en förskrivande veterinär. De anställda som ska behandla de sjuka djuren går en grundkurs i läkemedelshandling. Därefter ska de få tydliga instruktioner från den förskrivande veterinären om de symtombilder som de kan sätta in behandling mot. Symtombilder som får behandlas är de som tyder på akut juverinflammation och klövspaltsinflammation. På kalvar får dessutom följande symtombilder behandlas; luftvägsinfektion, navelinfektion, nekrobacillos, ledinflammation och diarré. De läkemedel som är aktuella att förskriva i pilotförsöket är bensylpenicillin, NSAID (ketoprofen, carprofen), oxytocin samt intrammarier innehållande bland annat bensylpenicillin.

Mjölkbesättningen får veterinärbesök med bestämda intervall beroende på besättningsstorlek för att stämma av genomförda behandlingar och läkemedelsförbrukning. Vid dessa besök följs de behandlade djuren upp och sjuka djur och riskdjur undersöks. Med längre intervall utökas besöket till att bli mer besättningsinriktat, då en djurskyddsdeklaration fylls i.

Två gånger per år genomförs sambesök med en oberoende veterinär, som har en kalibrerande effekt. Den oberoende veterinären har extra god kunskap om djurhållning i modern mjölkproduktion, insyn i fler besättningar med villkorad läkemedelsanvändning och kan ge en second opinion om djurhållningen och samarbetet mellan den förskrivande veterinären och djurägaren. Svensk Mjolk tror att en oberoende part med bred erfarenhet kan bidra med nya ögon, agera som bollplank, ge trygghet för de inblandade parterna och därmed kvalitetssäkra systemet.

Bot eller hot?

Ett system där djurägarna själva kan inleda behandling, gör att veterinärens arbete kan inriktas på att förebygga att sjukdom uppstår. Med ett löpande förebyggande djurhälsoarbete bör de akuta sjukdomsfallen minska, och därmed den totala förbruk-

ningen av läkemedel inom besättningen. För det sjuka djuret är det bra både prognostiskt och djurskyddsmässigt att behandlingen kan sättas in så fort symtomen upptäcks. Behandlingen blir inte längre beroende av att olika personer ska anpassa sig till varandras arbete. De akuta sjukdomsfall som inte faller under symtombilderna som ingår i villkorad läkemedelsanvändning kommer fortsatt att kräva besök av veterinär.

De som är kritiska till att ett system för villkorad läkemedelsanvändning införs för mjölkproducerande djur är framförallt oroliga för att människors hälsa ska äventyras på grund av ökad användning av antibiotika, och därmed ökad resistensutveckling. Inom systemet kommer dock inga bredspektrumantibiotika, eller antibiotika som är nödvändiga för behandling av svårt sjuka människor, att få villkoras. Förskrivningen är begränsad till bensylpenicillin, med undantag för vissa sintidspreparat, vilket begränsar risken för människors hälsa betydligt. Det blir inte aktuellt med fri tillgång på antibiotika inom systemet. Det finns istället chans att systemet bidrar till att minska förbrukningen av antibiotika genom att främja det förebyggande arbetet.

Läs mer

www.jordbruksverket.se/amnesomraden/djur/notkreatur/villkoradlakemedelsanvandningpilotprojekt